

Paikoilleen ei voi jäädä

Kuvataiteilija ja julkisen tilan tutkija Denise Ziegler pyrkii havainnoimaan ympäristöään tuorein aistein.

TEKSTI PILVIKKI LANTELA
KUVAT SANTERI HAPPONEN

Ensimmäisenä aamunaan Lapin yliopistossa kuvataiteilija Denise Ziegler asettui istumaan F-siiven neljännessä kerroksessa sijaitsevan työhuoneensa ikkunan eteen. Hänellä oli tehtävä: havainnoida tilan liikettä. Rullakot alkoivat liikkua käytävillä. Toimistoihin syytti valoja, ihmiset asettuivat työpöytänsä ääreen. Keittiössä alkoi tapahtua. Hissi alkoi nousta ja laskea. Petronellan katosta roikkuva, Kari Huhtamon *Flamma Artis* -teos pyöri sulavasti ja huomaamattomasti kaiken yllä. Ziegler tallensi havaintojaan piirtäen.

Usein Ziegler antaa itselleen tehtävän, jonka kanssa hän jatkaa niin kauan, että se muodostuu rutiiniksi ja sen – näennäisesti arkipäiväisen tai pienen – keskeltä syntyy oivallus tai kiinnostava havainto. Kuvataiteilijan teos *Äänikarttoja* on tulos prosessista, jossa hän piirsi paperille yhden maantieteellisen sijainnin äänimaismaa.

– Sitoudun työskentelyssäni pikemmin arjen havainnointiin ja siitä syntyvien ideoiden toteuttamiseen kuin tekniikkaan, jonka hallitsen.

Ideat Ziegler toteuttaa niiden vaatimalla tavalla: piirtäen, maalaten, virkatun, tehden installaatioita, veistoksia tai videota. Tilataiteesta tunnettu taiteilija yllättyy monesti itskin lopputulemista, sillä teokset asettuvat osaksi paikkaa, sen eläistöä ja ilmastoja.

Tilaa toisille

Ziegler muutti Sveitsistä Suomeen jo vuonna 1990. Kimmokkeen muuttoon Ziegler sai tuttavaltaan, joka oli tullut Suomeen puolen vuoden harjoitteluun mutta palasi takaisin kuuden viikon jälkeen, koska ”kukaan ei puhunut” hänelle.

Ihminen voi syntyä jossakin paikassa mutta sopeutua johonkin toiseen paikkaan paremmin kuin synnyinmaahansa.

– Jollain tavalla koen, että sovin sosiaalisesti Suomeen paremmin kuin Sveitsiin. Rakastan tilaa, jota ihmiset täällä antavat toisilleen.

Kotimaan vaihtamisen myötä Ziegler on opetellut uuden kielen, tavan olla sosiaalisissa tilan-

Ziegler on opetellut työskentelemään monenlaisten materiaalien ja tekniikoiden kanssa. *Kappale 1-5* (2023) on tehty ompelemalla kolmiulotteisia ryijyjä.

teissa ja kokonaisen kulttuurin. Eri tavalla näkeminen ja näkökulman vaihtaminen ovat Zieglerin työskenteleminen ytimessä, paikoilleen ei voi jäädä.

– Taiteilijana yritän löytää tavan olla, jossa katson asioita aina ikään kuin ensimmäistä kertaa. Paikan vaihtaminen tai liikkeellelähtö saa meidät aistimaan asioita eri tavalla, ja tätä haluan vaalia silloinkin, kun olen arkiesteesti työhuoneessani Helsingissä.

Näkökulman vaihtaminen kytkeytyy myös Zieglerin työskentelyprosessiin.

– Kun työ on valmis, se on minulle 60–70-prosenttisesti valmis. Työn varsinainen valmistuminen tarkoittaa sitä, että minä itse opin teoksesta. Jos mahdollista, siirrän teoksen johonkin toiseen paikkaan ja yritän vieraannuttaa sitä itsestäni. Sen jälkeen kohtaan sen kuin uuden ystävän ja yritän kuulla, mitä se kertoo.

Piirrosluonnos valmiista teoksesta on ymmärtämisen mittari.

– Jos pystyn tekemään teoksesta hyvän luonnoksen, tiedän, että olen ymmärtänyt, mitä teen. Tämä liittyy

vastuuseen ja maailmankuvaan. Teokset ovat materia-lisoitunut versio siitä, miten näen maailman. Usein ne ovat myös siemen uudelle idealle.

Urbaani miljöö inspiroi

Ziegler inspiroituu urbaanista, rakennetusta ympäristöstä.

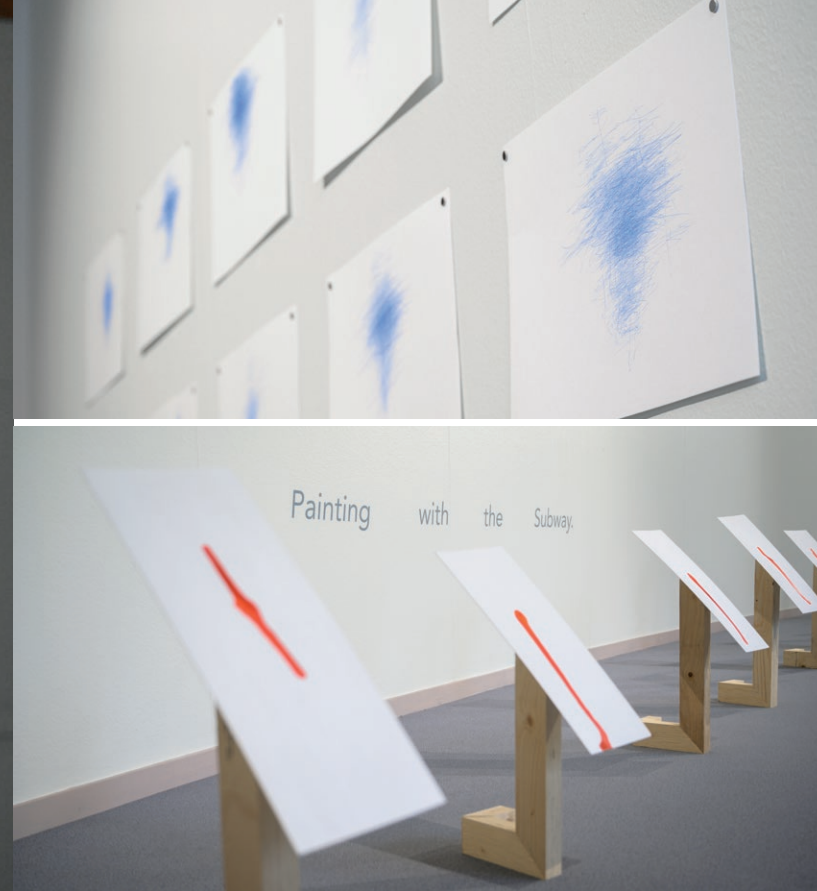
– Se on täynnä ihmisten jättämiä jälkiä eri aikakausilta ja maantieteellisistä sijainneista. Kiinasta tuotu reunuskivi ja Suomessa tehty kaivonkansi ovat sujuvasti vierekkäin.

Kaupunkitila on alituisessa liikkeessä. Julkinen tila on toisaalta tarkasti säädeltyä ja toisaalta ihmisten omaa.

– Minua kiinnostaa julkisen tilan kerroksellisuus ja sen taskut. Julkinen tila on ikään

kuin monia yksityisiä tiloja limittäin. Miten me luomme, käytämme tai huollamme yhteistä tilaa? Miten neuvotteleme siitä, mitä julkisessa tilassa voi ja saa tapahtua? Millaisia muistoja kiinnitämme yhteisiin tiloihin?

"Työn varsinainen valmistuminen tarkoittaa sitä, että minä itse opin teoksesta."

Bussipiirustukset (2023, ylempi kuva) ja *Maanlaisia viivoja (Metromaalaus)* (2023) kuvaavat osuvasti Zieglerin työskentelyprosessia. Ideat teoksiin ja niiden toteutus tapahtui julkisissa liikennevälineissä.

Ziegler määrittelee julkisen taiteen sellaiseksi, johon jokaisella on pääsy ja jolle kaikki altistuvat.

– Julkista taidetta ei välttämättä edes huomaa taiteeksi. Sitä ei valita vaan sille altistutaan, mutta toivon, että tämä altistuminen puhuttelisi ihmisiä, havahduttaisi heidät ajattelemaan.

Julkinen taide ei koske vain ihmisiä, vaan koko elinympäristöä. Zieglerin teos *Konsertto Laaksolle* Helsingin Töölössä on kapellimestarin koroke, jolta avautuu näkymä usealle urheiluareenalle. Viimeksi paikalla käydessään kuvataiteilija huomasi tason päällä kasan ulostetta. Asialla olivat ilmeisesti ketut, jotka tekevät jätöksensä mieluummin korkealle paikalle. Zieglerinä tapaus huvitti ja ilahdutti: teos on todella tullut osaksi sitä paikkaa, johon se rakennettiin!

Näkökulmalla on väliä

Ziegler on todennut, että hänellä on näkökulma, jota ei välttämättä ole kenelläkään muulla. Tämän vuoksi juuri hänen kannattaa käyttää ääntään kuvataiteilijana eli toteuttaa ideoitaan.

– Itseluottamus oman näkökulman ja havainnon esiin tuomiseen on kasvanut pikkujuljalla. Aiemmin ajattelin,

Denise Ziegler

- Asuu ja työskentelee Helsingissä
- Aalto-yliopiston yliopistonlehtori
- Uusin harrastus: tenniksen pelaaminen
- Kuvataiteen tohtori Taideyliopiston Kuvataideakatemiasta, 2010
- Poimintoja yksityisnäyttelyistä: *Kiasma* (1998), *Kunstmuseum Olten, Sveitsi* (2003), *Taidehalli* (2010), *Kristiansand Kunsthall, Norja* (2013), *Galleria Sinne* (2022)
- Lukuisia ryhmänäyttelyitä Suomessa ja ulkomailla
- Poimintoja julkisista teoksista: *Aloitusympyröitä* (Suomen suurlähetystö, Bryssel, 2013), *Kolme aitaa* (Hilapelto, Helsinki, 2010), *Epigrammeja Helsingin kaupungin jalankulkijoille* (1999)
- Näyttely *Julkisilla* Galleria Valossa Rovaniemellä 3.12.2023 asti.

ettei minulla ole mitään erityistä sanottavaa. Mutta ajan myötä olen ymmärtänyt, että kyllä on, ja minun vastuuni on ilmaista se, mitä näen.

Keskusteltaessa kuvataiteen opinnoista ja tutkijaksi tai taiteilijaksi kasvamisesta Zieglerillä on selkeä näkemys.

– Jokaisella opiskelijalla ja tutkijalla tulisi olla mahdollisuus kokeilla ja epäonnistua. Jos tutkimusidea on selvä alussa, koko harjoitus on turha. Vain kokeilemalla voimme päästä sellaisen äärelle, jota emme tienneet aiemmin.

Ziegler ei itse tunnista omaa käsialaansa kuvataiteilijana, mutta juuri siitä hän haluaa pitää kiinni – mahdollisuudesta vaihtaa näkökulmaa ja tulkinnan välinettä.

Jäämme odottamaan, miten F-siiven liike materialisoi Zieglerin tuotannossa. ●